organiseerijaid Tallinnas ning Harjumaal ja a-st 1926 Kaitseliidu Vanematekogu ning keskjuhatuse liige; peale selle on ta osa võtnud mitme organisatsiooni, nagu Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi, Eesti Kartuliühisuste Liidu jt. tegevusest.

Isikl. jm. saadud andmed. *R. K.*

ŠUVALOV, Peeter Andrejevitš, krahv, Balti kindralkuberner, sünd. 15. VII 1827 vkj. Peterburis, õppis seals. paažidekorpuses, alustas 1845 ohvitserina teenistust kaardiväes, võttis osa Krimmi sõjast 1853—56, oli 1856 keisri tiibadjutandiks ja siis Peterburi ülempolitseimeistriks; ta sai 1860 siseministeeriumi üldosakonna direktoriks ja kubermangu- ning kreisiasutiste komisjoni liikmeks. A-l 1864 ülendati Š. kindralleitnandiks ja määrati s. a. dets-s Balti kindralkuberneriks, mis kohale ta jäi apr-ni 1866. Seejärel toimis ta keisri kindraladjutandina ja 1866—73 sandarmitekorpuse ja keisri kantselei III osakonna ülemana. Š. oli saadikuks Londonis 1874—79 ja üheks Vene esindajaks Berliini kongressil 1878; surn. 10. III 1889 vkj. Peterburis. — Š. oli silmapaistvamaid isikuid Aleksander II õukonnas; ta avaldas mõju viimasele kui ka ta järglasele Aleksander III-le (vt. neid ka *Suppl.*). Balti kindralkubernerina talitas Š. Aleksander II juhtnööride järgi, püüdes eriti parandada valitsuse vahekordi Liivimaa rüütelkonnaga ja luteri usu kirikuga. Tubli administraatorina soodustas Š. reforme Baltimail. Näiteks lõpetati ta ametiajal teoorjus Liivi- ja Eestimaal, samuti võeti 1865 mõisnikelt talurahva suhtes kodukariõigus ja kaotati ihunuhtlus. Erilise hoolega töötas Š. kaasa ka uue vallakogukonnaseaduse koostamisel (1866). Kohtureformi küsimuses toetas ta innukalt aadli seisukohta anda kohtunikkude valimise õigus mõisnikele. Ka pärast ametiaega Baltimail oli Š. Peterburis rüütelkonna huvide hoolikas kaitseja.

P. Б. Сл. XV (1911); A. v. Tobien, Die livländische Ritterschaft I (1925); R. Staël v. Holstein, Materialien (1898); Rig. Biogr. III (1884), lk. 101—102. *A. T-e.*

ŠVĀBE, Arveds Kārlis, läti ajaloolane ja kirjanik, sünd. 13. V 1888 vkj. Liivimaal Lielstraupe (Gross-Roop'i) mõisas kupja pojana, õppis 1905. a-ni Võnnu, Volmari ja Jelgava (Miitavi) reaalkoolis, omandas koduõpetaja kutse matemaatika (1908) ja loodusteaduse (1909) alal ning oli 1910—11 õpetajaks Ruhja ja 1913—14 Riia progümnaasiumis. A-il 1911—13 ja 1914—15 õppis ta ajalugu Moskvas Šanjavski eraülikoolis. A-il 1916—19 oli Š. postiametnik Harbiin-Vladivostoki raudteel ja ühtlasi 1918—19 Kaug-Ida läti rahvusnõukogu sekretär. Nov-s 1919 Riiga saabunud, oli ta tegev Läti välisministeeriumis ja seejärel 1920—22 Läti asutava kogu liige sotsiaaldemokraatlikus rühmas. Š. õppis 1921—26 Riia ülikooli õigusteaduskonnas, mille lõpetas cand. jur. astmega; oli samas teaduskonnas a-st 1929 eradots., a-st 1930 dots., omandas 1932 doktorikraadi ja sai s. a. prof-ks Läti õiguseajaloo alal; on a-st 1936 Läti ajaloo prof. Riia ülikooli filosoofiateaduskonnas. Š. on olnud tegev paljudes läti teaduslikes, kirjanduslikes ja teistes kultuurilistes organisatsioonides. Alates 1927. a. on ta ka läti entsüklopeedia peatoimetaja. — Š. on väga viljakalt teotsenud Läti ajaloo, eriti õigus- ja agraarajaloo, aga ka folkloori uurimise alal. Peale rohkearvuliste kirjutiste ajakirjades ja ajalehtedes on temalt Riias ilmunud rida teoseid, milledes ta on püüdnud põhjendada ja arendada lätilist seisukohta oma kodumaa mineviku mitmesuguste küsimuste suhtes. Neist töist mainitagu: „Latvju kultūras vēsture" I, II (1921—22), „Pagasta vēsture" (1926), „Grundriss der Agrargeschichte Lettlands" (1928; lühendatult ka prantsuse ja inglise keeles, 1929), „Zemes attiecību un zemes reformu vēsture Latvijā" (1930), „Livonijas senākās bruņnieku tiesības" (1932; väitekiri), „Kārla XI kaŗa sodu likums" (1935), „Latvju tiesibu vēsture" (1935) ja lühiuurimuste kogu „Straumes un avoti" I (1938). Š. suuremaid allikapublikatsioone on: „Die älteste schwedische Landrevision Livlands" (1933) ja „Senās Latvijas vēstures avoti" I (1937). Ilukirjanikuna on Š. alates 1911. a-st avaldanud ms. romaanid: „Darbs" (1922), „Vārds" (1927) ja luuletiskogud: „Pilsēta, gūstekņu dziesma" (1914), „Klusie ciemi" (1919), „Bulvāri" (1921) ja „Gong-Gong" (1922). Ka on Š. kirjutanud ajaloolise näidendi: „Piebalgas audēji" (1930) ja avaldanud rea draama- ja luuletõlkeid.

Koguteos: Tautas vēsturei veltījums professoram Arvedam Švābem (1938;

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 322